

Т.О. Кобелева, к.е.н, доцент

П.Г. Перерва, д.е.н, професор

А.А. Виниченко, студентка

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ РИНКУ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Сучасні процеси в економіці України не сприяють розвитку ринку промислової продукції. Висока інфляція в перші роки незалежності, постійна зміна інституційного середовища, невдала промислова політика сприяли тому, що багато інноваційних проектів перестали функціонувати. Різкі і непередбачувані зміни в умовах функціонування економіки України сприяли тому, що динаміка відновлення продукції була надзвичайно нерівномірною. Аналізуючи період 2010-2018 р можна відзначити стабільно низький рівень ринкового оновлення продукції машинобудування. Не зросла також кількість підприємств, що займаються впровадженням інновацій в цей період. Серед них частка підприємств, впроваджували нові ресурсозберігаючі технології, становила лише 12%. Істотно скоротилася частка витрат на дослідження і розробки. Таке скорочення було обумовлене зростанням витрат на закупівлю прав промислової власності і на проведення маркетингових досліджень.

Ще одним фактором, який негативно впливає на розвиток ринку інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств України, є зниження темпів інвестицій в основний капітал. У 2018 р. обсяг інвестицій в основний капітал в Україні склав 11-31% рівня 2010р. Вперше темпи зростання обсягу капіталовкладень перевищили темпи зростання виробництва, але такий обсяг не є достатнім для забезпечення сталого зростання економіки.

У сучасних ринкових умовах особливостями ринкової та інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств в сфері створення і комерціалізації нововведень є: залучення в комерційний і некомерційний обмін

досягнень науки і техніки, що сприяє поширенню виробничого досвіду підприємства на національний і міжнародний рівень; двоїста роль суб'єктів інтелектуально-інноваційного ринку, що виявляється в тому, що підприємства, які виробляють інноваційний продукт, одночасно є і його продавцями, пропонуючи його споживачам на конкурентній основі, і одночасно споживачами науково-технічних досягнень на ринку виробників такого роду продукції.

Нами досліджено фактори, які гальмують реалізацію ринкової та інтелектуально-інноваційної діяльності промислових підприємств. У табл. 1 наведені результати опитування, проведеного нами на промислових підприємствах Харківської області (опитано всього 36 підприємств).

Таблиця 1. Фактори, що перешкоджають розвитку ринку та здійсненню інтелектуально-інноваційних процесів на промислових підприємствах

| Фактори | Кількість підприємств, вказують на негативний вплив фактора |
|--|---|
| Обмеженість джерел фінансування | 24 |
| Значні витрати на реалізацію інтелектуально-інноваційних проєктів | 19 |
| Високий рівень економічного ризику | 16 |
| Відсутність інформації про розробки у конкурентів | 14 |
| Відсутність попиту на інтелектуально-інноваційні розробки | 14 |
| Недосконалість законодавчої бази | 13 |
| Недоліки інформаційного забезпечення по створенню і поширенню об'єктів інтелектуальної власності | 13 |
| Відсутність кваліфікованого персоналу | 12 |
| Недосконалість мотиваційного механізму створення об'єктів інтелектуальної власності | 11 |
| Витрати, пов'язані з закріпленням прав власності на об'єкти інтелектуальної власності | 9 |
| Недосконала система обліку об'єктів інтелектуальної власності | 9 |
| Відсутність технічної інформації | 6 |
| Інші причини | 6 |

Джерело: складено авторами

Серед наведених факторів, на думку респондентів, важливе значення набувають насамперед обмеженість джерел фінансування, значні витрати на реалізацію інтелектуально-інноваційних проєктів і високий рівень економічного ризику.

Основними факторами, що стримують інтелектуально-інноваційний розвиток

підприємств є економічні чинники, зокрема недостатність власних коштів, а також невідповідність матеріально-технічної бази для впровадження новітніх технологій. Крім того несприятлива політична та економічна ситуація в країні негативно впливає на залучення інвестицій на розвиток інновацій.

Список використаних джерел

1. Кравчук А.В., Перерва П.Г. Ефективність як економічна категорія // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки). – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 137-143.
2. Перерва П.Г., Марчук Л.С. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 53-63.
3. Ткачова Н.П., Перерва П.Г. Моделювання стратегічної політики маркетингу конкурентоспроможності на засадах бенчмаркінгу // Економічні науки : зб. наук. праць. Сер. : Економіка та менеджмент. – Луцьк : ЛНТУ, 2012. – Вип. 9 (34), ч. 2. – С. 10-23.
4. Перерва П.Г., Нагі С., Кобелева Т.О. Оцінка впливу інноваційної, інвестиційної та маркетингової політики підприємства на рівень конкурентоспроможності // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 89-94.
5. Формування управлінської, маркетингової та інноваційної політики на підприємствах туристичної індустрії / П.Г.Перерва [та ін.] // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 47 (1323). – С. 114-120.
6. Nagy Szabolcs Digital economy and society – a cross country comparison of Hungary and Ukraine // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки). – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 46 (1267). – С. 174-179.
7. Перерва П.Г. Економіко-організаційні засади інноваційної та інвестиційної діяльності підприємства // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 45 (1266). – С. 51-55.
8. Кобелева Т.О. Розробка рекомендацій по формуванню інтегрального показника комплаєнс-безпеки промислового підприємства / Т.О.Кобелева // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки). – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 48 (1324). – С. 46-52.
9. Перерва П.Г. Інформаційна діяльність підприємства: управлінська, цінова та маркетингова складові // НТУ "ХПІ" (економічні науки). – Х.: НТУ «ХПІ». - 2018. - № 37(1313).- С. 27-32 .
10. Розвиток організаційно-економічного механізму управління розвитком індустрії туризму та гостинності / П.Г.Перерва [та ін.] // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки): зб. наук. пр. – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 48 (1324). – С. 121-127.
11. Pererva P.G. Kobieliava T.O. The formation of anti-crisis program of the industrial enterprise based on innovative monitoring // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ» : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – № 48 (1220). – С. 41-44
12. Кобелева Т.О. Організаційна структура комплаєнс на промисловому підприємстві // Вісник НТУ "ХПІ" (економічні науки). – Харків : НТУ «ХПІ», 2018. – № 47 (1323). – С. 121-127.
13. Pererva P.G. Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer.- Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. — 668 p.
14. Кобелева Т.О., Перерва П.Г. Якість інноваційної продукції як складова маркетингової політики та конкурентоспроможності підприємства // Вісник НТУ «ХПІ» (економічні науки). – Х. : НТУ «ХПІ», 2016. – № 28 (1200). – С. 70-74.
15. Перерва П.Г. Управление маркетингом на машиностроительном предприятии / Учеб.пособие для машиностроительных специальностей инж.-техн.вузов. - Харьков : «Основа», 1993. - 288с.